

Konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” sanāksme

Ceļvedis “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai 2030”

Sanāksmes laiks: 2021. gada 16. jūnijs

Sanāksme notiek tiešsaistē – Zoom platformā.

Sanāksme sākas: 15.00

PROTOKOLS Nr. 28

Sanāksmi vada: **Baiba Moļņika**, UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas ģenerālsēkretāre.

Sanāksmē piedalās:

N.p.k.	Vārds, uzvārds	Institūcija
Konsultatīvās padomes dalībnieki vai deleģētie pārstāvji		
1.	Anita Muižniece	Izglītības un zinātnes ministrija
2.	Rūdolfs Kalvāns	Latvijas Izglītības vadītāju asociācija
3.	Baiba Moļņika	UNESCO LNK
4.	Elita Barisa	Latvijas Nacionālais kultūras centrs
5.	Elīna Petrovska	Pārresoru koordinācijas centrs
6.	Gundega Zemture	Biedrība „Vecāki par izglītību”
7.	Gunita Kovaļevska	Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija
8.	Inga Vanaga	Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība (LIZDA)
9.	Madara Freivalde	Latvijas Nacionālā bibliotēka
10.	Marta Viļuma	Latvijas Studentu apvienība
11.	Lolita Rūsiņa	Kultūras ministrija
12.	Inga Akmentiņa-Smildziņa	Nodibinājums “Fonds Mammām un tētiem”
13.	Aurēlija Ieva Druviete	Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome
14.	Ilze Bergmane	Latvijas jaunatnes padome
15.	Rihards Blese	Latvijas Darba devēju konfederācija
16.	Vita Brakovska	Biedrība “Zināšanu un inovācijas sabiedrība”
17.	Andris Gribusts	Izglītības uzņēmums “Lielvārds”
18.	Veronika Jurča	VARAM

Novērotāji, eksperti, sanāksmes organizatori		
19.	Alise Oļesika	UNESCO LNK
20.	Inita Juhņeviča	Izglītības kvalitātes valsts dienests
21.	Anita Vahere- Abražune	Izglītības un zinātnes ministrija, Politikas iniciatīvu un attīstības departaments
22.	Aļona Babiča	Izglītības un zinātnes ministrija, Politikas iniciatīvu un attīstības departaments
23.	Aleksandrs Laihts	UNESCO IIA galvenais koordinators
24.	Laura Treimane	Pārstāvniecība OECD un UNESCO
25.	Jānis Ozols	IZM
26.	Ilze Saleniece	IZM
27.	Agita Līviņa	Vidzemes augstskola
28.	Pāvels Pestovs	“Skola 2030”
29.	Iveta Vērse	IAC

Darba kārtība

- 1. Ievadvārdi**
- Anita Mužniece, Izglītības un zinātnes ministre, Konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” priekšsēdētāja
- Baiba Moļņika, UNESCO LNK ģenerālsekretāre
- 2. Ieskaits ceļvedī “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai 2030”** - Aleksandrs Laihts, UNESCO Ilgtspējīgas attīstības izglītības nodaļas vadītājs
- 3. Atskats uz UNESCO Pasaules konferenci “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai”- ieteikumi praktiskai rīcībai** – Izglītības un zinātnes ministrijas valsts sekretāra vietniece – Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta direktore Ilze Saleniece, projekta “Skola 2030” Diagnostikas instrumentu izstrādes vadītājs Pāvels Pestovs, Latvijas Jaunatnes padomes prezidente Ilze Bergmane, Vidzemes Augstskolas profesore, vadošā pētniece un UNESCO katedras “Biosfēra un cilvēks” vadītāja Agita Līviņa
- 4. Diskusija**
- 5. Kopsavilkums un noslēgums**

1.

Baiba Moļņika uzsver, ka Konsultatīvā padome darbojas no 2003. gada un pulcē institūcijas gan valsts, gan pašvaldību līmenī, kā arī nevalstiskās organizācijas, kas ir ieinteresētas kvalitatīvas iekļaujošas izglītības un mūžizglītības īstenošanā. Viens no padomes rīcības virzieniem skar Izglītību ilgtspējīgai attīstībai (turpmāk tekstā IIA), kurai visā pasaulē tiek pievērsta pastiprināta uzmanība, ņemot vērā klimata pārmaiņas, bioloģiskās daudzveidības mazināšanos, kā arī citas globālās problēmas, kurām risinājums meklējams sabiedrības attieksmes maiņā un aktīvā darbībā.

Anita Mužniece, atklājot sanāksmi, sveic visus Konsultatīvās padomes dalībniekus, pauž atbalstu UNESCO Izglītības ilgtspējīgai attīstībai redzējumam un uzsver, ka tas atspulguļo gan tehniskos sasniegumus, gan strukturālo pārmaiņu nepieciešamību izglītībā un balstās

pandēmijas laikā gūtajā pieredzē. Izklāsta ministrijas apņemšanos veicināt IIA 2030 ceļveža sekmīgu īstenošanu, lai ikvienam būtu iespēja sniegt savu ieguldījumu IIA.

IIA plašākā izpratnē ir jēgpilna izglītība, kuras centrā ir identitātes vērtība un atbildības jautājumi, iedvesmošana radošumam un aicinājums būt atvērtiem drosmīgiem, iejūtīgiem, kā arī pamudinājums pielietot savus sociāli emocionālos, kognitīvos un fiziskos resursus ilgtspējīgās nākotnes veidošanā. Ministre uzsver, ka skolotāju izglītībai ir īpaša loma šajā pārmaiņu procesā kā ilgtspējīgu pārmaiņu virzītājiem gan plānojot un, īstenojot globālo kompetenci, gan organizējot vispusīgu profesionālo pilnveidi. Pauž pārliecību, ka izglītība ir būtiskākais instruments pārejai uz ilgtspējīgu attīstību.

Baiba Moļņika iepazīstina Konsultatīvās padomes dalībniekus ar sanāksmes darba kārtību. Izstāsta, ka sanāksmes dalībnieki uzzinās vairāk par ceļvedi "Izglītība ilgtspējīgai attīstībai 2030", kā arī tiks sniegts atskats uz UNESCO Pasaules konferenci "Izglītība ilgtspējīgai attīstībai", kas notika Berlīnē. Savukārt diskusijas laikā tiks uzklauts Konsultatīvās padomes locekļu viedoklis.

2.

Vārds tiek dots Aleksandram Laihtam, UNESCO Ilgtspējīgās attīstības izglītības nodaļas vadītājam.

Savā prezentācijā **Aleksandrs Laihts** atklāj UNESCO ceļveža "Izglītība ilgtspējīgai attīstībai 2030" būtību, uzsverot tā piecas prioritārās darbības jomas. Pirmā ir Politikas pilnveidošana-ilgtspējīgas attīstības izglītības integrēšana attiecīgajā izglītības politikā, kas, iespējams, nav tieši saistīta ar izglītību, bet attiecas uz ilgtspējīgas attīstības nozarēm, kā klimata pārmaiņas vai ekonomika. Otrā joma ir Mācību vides pārveide, kas, galvenokārt, ir ideja izveidot mācību vidi, skolas, universitātes, neformālās izglītības centrus, kas ļauj izglītojamajam izdzīvot ilgtspējīgu attīstību, ne tikai kognitīvi, bet iedziļināties, iegūstot sociāli emocionālās prasmes, kā arī darbības kompetences, lai reālajā dzīvē spētu rīkoties ilgtspējīgas attīstības jomā. Trešā joma ir Skolotāju darbību uzlabošana, jo skolotāji ir galvenie izglītības pārmaiņu virzītājspēki. Ceturrtā joma, kas ir Iespēju nodrošināšana jauniešiem un viņu mobilizēšana var atvieglot ilgtspējas mācīšanos neformālajā izglītībā, kur jaunieši var apmācīt savus vienaudžus ilgtspējībā, veicinot vienaudžu savstarpējo mācīšanos. Piektā joma ir Risinājumu pāatrināšana vietējā līmenī, kur visas piecas jomas apvienojas un notiek reālā cilvēku ikdienas dzīve.

Aleksandrs Laihts akcentē, ka ceļveža "Izglītība ilgtspējīgai attīstībai" galvenais fokuss ir pārmaiņas izglītībā, kas ietver tehnoloģisko nākotni, pārveidojošās darbības un strukturālas izmaiņas. UNESCO IIA nodaļas vadītājs izklāsta UNESCO Pasaules konferences "Izglītība ilgtspējīgai attīstībai 2030" ieguvumus no UNESCO perspektīvas un viens no tās rezultātiem ir Berlīnes deklarācijas pieņemšana, kas ir 80 pasaules valstu ministru apņemšanās par IIA 2030 īstenošanu. Prezentācijas laikā apspriesta arī valsts līmeņa pasākumu ieviešana Eiropā saistībā ar IIA, atklājot praktiskos aspektus. Aleksandrs Laihts sniedz īsu ieskatu IIA vēsturē, pieminot Rio lielo samitu 1992. gadā un akcentē starpvalstu sadarbības nepieciešamību.

Prezentācija – 1. pielikumā.

Sanāksmes dalībnieki prezentācijas noslēgumā pauž savu viedokli par dzirdēto.

Baiba Moļņika – uzsver UNESCO tīklu – ASP skolu un UNESCO katedru – nozīmi savstarpējas komunikācijas un izpratnes veicināšanā.

Aleksandrs Laihts piekrīt un skaidro, ka ir nepieciešams atklāt labās prakses piemērus starp UNESCO tīkliem, lai tie savā starpā komunicē un dalās ar lokālajiem dalībniekiem. Min, ka lokālie

UNESCO tīkli kā Asociēto skolu projekts palīdz iesaistīt dalībniekus globālo jautājumu risināšanā, piemēram, valsts iniciatīvu izstrādē, tādēļ UNESCO tīklu dalībnieki ir virzošais spēks arī globālos procesos.

Agita Līviņa uzsver, ka ir nepieciešams veicināt skolēnu un jauniešu savstarpējo mācīšanos un stiprināt jauniešu iesaisti lemmu pieņemšanā.

Aleksandrs Laihts piekrīt un uzsver vienaudžu savstarpējās mācīšanās nozīmi, jo ilgtspējas problēmas mainās tik ātri, ka jaunieši ir pirmie, kas gūst attiecīgās zināšanas un var mācīt viens otru, veicinot vienaudžu mācīšanos.

Inga Vanaga piemin, ka nepieciešams domāt, kā praktiski sasniegt ceļvedī izvirzītos mērķus, atklāj, ka viena no problēmām jauniešiem ir pilsoniskā līdzdalība, jo jauniešiem ir liels potenciāls, kas netiek izmantots. Aicina konsultatīvās padomes dalīniekus iepazīties ar monogrāfiju "Pilsoniskā līdzdalība: Jauniešu potenciāls".

Aleksandrs Laihts uzsver, ka pārmaiņas ir ļoti globālās, un šīs pārmaiņas nav tik viegli ieviest, svarīgi pilnveidot pilsonisko līdzdalību, kas nevar tikt uzlabota tikai politikas lēmumos, nepieciešams mobilizēt visu sabiedrību, lai kļūtu par pārmaiņu aģentiem, ceļvedī tiek akcentēts, ka ilgtspēja ir cieši saistīta ar pilsonisko līdzdalību un pilsoniskuma prasmju attīstību.

Ilze Saleniece uzsver, ka ir nepieciešams domāt par to, kas ir svarīgākie indikatori un signāli, ka IIA veiksmīgi tiek ieviesta.

A.Laihts izstāsta par monitoringa shēmu, kas iekļauj politikas iniciatīvas un vērtēšanas sistēmu, kā notiek šī virzība uz IIA. UNESCO IIA galvenais koordinators uzsver, ka liela plaša ir manāma starp IIA integrāciju mācību programmās un skolotāju mācībās, jo skolēniem ir svarīgi nodrošināt atbilstošu skolas vidi, veicinot to iespējas piedalīties ilgtspējīgās attīstības aktivitātēs.

Ilze Bergmane piekrīt par pilsoniskās līdzdalības aspektu, kas ir nepieciešama kā caurviju prasme arī mūžizglītībā. Tiek uzsvērts, ka jauniešiem ir svarīga pirmā pieredze IIA iniciatīvā, nodrošinot atgriezeniskos saiti, kas veicina ilgtspējīgās attīstības izpratni un tās pilnveidi. Tādēļ jauniešu mentoru nozīme IIA attīstīšanā ir būtiska, jo skolotājs ir paraugs skolēnam.

3.

Baiba Moļņika dod vārdu UNESCO Pasaules konferences "Izglītība ilgtspējīgai attīstībai" Latvijas delegācijas pārstāvjiem, lai viņi dalītos ar savām atziņām no konferences, kas notika tiešsaistē no Berlīnes. Pateicas IZM un OECD un UNESCO pārstāvniecībai par atbalstu Latvijas delegācijas veidošanā, kas bija ļoti liela – astoņu cilvēku sastāvā, kas pārstāvēja izglītības politikas, augstākās izglītības un pētniecības, jaunatnes un mācību satura plānošanas jomas.

Vārds tiek dots IZM valsts sekretāra vietniecei – Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta direktorei **Ilzei Saleniecei**, kas izsaka pateicību par veiksmīgu sadarbību. Sniedz ieskatu tēzēs no izglītības politikas plānošanas jomas. Atzīmē, ka tagad Latvijā notiek visu nozaru politikas prioritāšu un mērķu plānošana. Uzsver, ka IZM atbild par piecu pamatnostādņu izstrādi, dalās pieredzē par Izglītības un attīstības pamatnostādņu 2021.-2027. gadam izveidi. Atklāj redzējumu par to, ka ilgtspējas jautājumi atspoguļojas iepriekšminēto pamatnostādņu mērķos un jaunajā mācību saturā, kur tiek runāts par kvalitatīvu izglītības piedāvājumu, atbalsta nodrošināšanu dažādām mērķu grupām, kā arī ilgtspējīgas izglītības sistēmas pārvaldību un resursu izmantošanu.

Piemin, ka būtu vērtīgi izvirzīt iniciatīvu par dažādu politiku savstarpēju saskaņotību divos līmeņos. Pirmais līmenis ir izglītības līmenis, kur tiek atklāti mācību saturs, pedagogu profesionālās pilnveides jautājumi u.c. Savukārt otrais līmenis ir politiku saskaņošana pārnozarisks līmenī, kur, piemēram, politikas izglītības nozarē ir saskaņotas ar kultūras nozari u.c. nozarēm, tādejādi veicinot sistēmisku pārnozaru sadarbību, strādājot uz vienu mērķi. Svarīgas ir savstarpējas sarunas un atbalsts, lai novērstu pretrunas, kas saistās ar sistēmisku domāšanas trūkumu, skatoties uz kontekstiem, cēloņu un seku sakarībām un analīzi par to, kā šie procesi ir savstarpēji saistīti.

Vārds tiek dots projekta "Skola 2030" Diagnostikas instrumentu izstrādes vadītājam **Pāvelam Pestovam**, kurš sniedz īsu ziņojumu, uzsverot, ka no bērna perspektīvas ļoti nozīmīgas ir caurviju prasmes, starp kurām ir ir pilsoniskā līdzdalība un globālā kompetence. Tomēr to praktiska ieviešana ir „klupšanas akmens” daudzās valstīs, kas parādās izglītības politikas lēmumu īstenošanas praksē. Akcentē, ka ir nepieciešams domāt par audzināšanas nozīmi skolās. Skolas, kas mēģina veicināt pilsonisko līdzdalību to dara tikai ārējā līmenī jeb piedalās konkrētās akcijās un pasākumos, kur pievienotā vērtība ne vienmēr ir atrodama. Uzsver problēmrisināšanas prasmju nozīmi, jo jauniešus ir jābudina risināt nākotnes problēmas, gūt pieredzi, kas balstās mācību saturā un veicina praktisko darbību.

Vārds tiek dots Latvijas Jaunatnes padomes prezidentei **Ilzei Bergmanei**, kas piekrīt Pāvelam Pestovam, ka audzināšanas aspektam ir jābūt skolā pastāvīgi. Uzsver neformālās un formālās izglītības sasaistes nepieciešamību, kur jauniešiem ir iespēja iepazīties, piemēram, ar ilgspējīgās attīstības mērķiem, veicinot vienaudžu savstarpējo mācīšanos. Piemin, ka bērni mācās caur darbību un ir svarīgi domāt par nometnēm, kas ir vērstas uz izglītību ilgspējīgai attīstībai, statēģiski mēklējot iespējas, lai sadarbojas ne tikai skolas, bet vietējās kopienas – jauniešu centri, caur aktivitātēm palielinot vēlmi iesaistīties IIA.

Baiba Moļņika pateicas ziņotājam un akcentē, ka ir nepieciešams domāt par neformālās izglītības vietu caurviju kompetenču attīstībā.

Vārds tiek dots Vidzemes Augstskolas profesorei, vadošai pētniecei un UNESCO katedras "Biosfēra un cilvēks" vadītājam **Agitai Līviņai**. Agita Līviņa dalās ar atziņām no konferences, uzsverot, ka ir dažādi izglītības līmeņi, kuros ir nepieciešama IIA, izglītības darbiniekiem ir jāsaprot tas, cik viņi ir gatavi pārmaiņām, lai rīkotos atbilstoši IIA, jo tas ietekmēs to, kā jaunieši iesaistās šajās aktivitātes un viņu dzīvesveidu nākotnē.

Uzsver mācībspēku iesaistes un parauga nozīmi IIA ieviešanā un atklāj problēmas, ar kurām sastopas skolotāji, kas izpaužas kā mācību programmas rāmji un laika resursi, kas skolotājiem ir ļoti ierobežoti. Tiek pieminēta arī jauniešu iniciatīvu veicināšana, kur liela nozīme ir mentoriem, kas ir vērsti uz sadarbību un problēmrisināšanas prasmju attīstīšanu jauniešiem.

Prezentācija – 2.pielikumā.

4.

Baiba Moļņika aicina sanāksmes dalībniekus piedalīties diskusijā par priekšlikumiem rīcībai IIA ieviešanai, atklājot, kāds varētu būt konkrētās institūcijas devums.

Veronika Jurča uzsver, ka ilgspējīgā attīstība veicina zaļo domāšanu un klimata pārmaiņas. Skolai ir jāpalīdz iesaistīt jauniešus nevalstiskajās organizācijās un aktivitātēs.

Ilze Saleniece uzsver ka Jaunatnes politikas pamatnostādņēs ir liels uzsvars uz pilsonisko līdzdalību un plānots stiprināt skolēnu pašpārvaldes, kas veicina līdzdalību.

Inita Juhņēviča akcentē, ka ir nozīmīgi veicināt skolotāju izpratni par kompetenču pieeju mācībās, ka jaunās metodes var veiksmīgi integrēt izglītības saturā. Ir nepieciešams veicināt komunikāciju starp vecākiem un skolotājiem. Jaunas metodes - gan pasākuma apmeklējumi, pastaigas u.c. - ir pieļaujamas, bet tās ir jāiekļauj mācību saturā. Aicina iepazīties ar IKVD Izglītības kvalitātes vērtēšanas un pašvērtēšanas 12 kritērijiem izglītības iestādē un vadīties pēc principa, ka ir jāvērtē to, ko ir svarīgi, nevis viegli izvērtēt.

Gundega Zemture komentē Berlīnes deklarācijas saturu, kur piemin, ka vairāki punkti apņemšanās sadaļā ir par atstumtības mazināšanu, diskriminācijas novēršanu un izglītības pieejamību visiem. Akcentē politikas plānošanas dokumentu un teorētisko uzstādījumu praktiskās ieviešanas grūtības, pieminot sarežģītos birokrātiskos procesus.

Iveta Vērse runājot par globālo izglītību, akcentē pieredzi, piedāvājot to formālā izglītībā jauniešiem. Min, ka ir IAC ir izstrādājuši daudz programmas par jauniešu pilsonisko līdzdalību, piemēram, pilsoniskā programma "Piedalies un veido nākotni", tajā ir iekļauta zināšanu un prasmju daļa, lai veidotu pilsonisko līdzdalību caur reālo praksi, martā programma tika dota skolotājiem. Uzsver, ka izvērtējumos jaunieši pasaka, ka nezināja, kas ir vēlēšanas, jo vecāki par to viņiem nestāsta. Akcentē, ka jaunajā saturā ir jāmin reāli instrumenti, kur ir zināšanas, kas ir piedāvātas kopā ar prasmēm un metodiku.

Pāvels Pestovs iezīmē divus jautājumus par pilnveidoto mācību saturu. Izsklāsta par vidusskolas skolēnu projekta darbu, ko ir iespējams realizēt trijos veidos - pētniecība, jaunrade un sabiedriskais vai brīvprātīgais darbs, caur kuru skolēns var apliecināt prasmes, kā problēmrisināšana un pilsoniskā līdzdalība, kas ir iekļautas mācību saturā. Izstāsta, ka uz augusta beigām skolotājiem būs pieejamas vērtēšanas vadlīnijas iepriekšminētā vidusskolas skolēnu projekta darba aprobācijai.

Inga Vanaga akcentē, ka, lai veicinātu visas iepriekš minētās iniciatīvas, viena no problēmām ir laika trūkums pedagogu darba slodzē.

Agita Līviņa piekrīt Ingai Vanagai un uzsver, ka laiks ir ļoti svarīgs resurss.

Ilze Bergmane min, ka svarīgi ir domāt par to, kā mācību procesa centrā likt bērnu/jaunieti un tas nav vienkārši, jo tā ir domāšanas paradigmas maiņa.

Gundega Zemture uzsver, ka skolotājiem ir nepieciešams praktisks paraugs globālā pilsoniskuma izglītības īstenošanā, kas balstās pašvadītas mācīšanās pieejas apgūšanā.

Ilze Bergmane pauž, ka nevalstiskais sektors īsteno daudzus pasākumus - organizē mācības, kurās satiekas ieinteresētie cilvēki, mainās ar pieredzi un metodēm, tā arī notiek vērtīgu ideju apmaiņa.

5.

Noslēdzot diskusiju, **Jānis Ozols**, IZM ministres padomnieks juridiskajos jautājumos uzsver pārmaiņu nepieciešamību, turklāt ir jāievēro pakāpenība: apzināšanās, izvēle un īstenošana. Norāda, ka pārmaiņas var tikt realizētas ar caurviju prasmju palīdzību.

Aleksandrs Laihts pateicas par iedvesmojošu diskusiju un min, ka UNESCO ļoti novērtē Latvijas līdzdalību Pasaules konferencē “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” un pauž atbalstu pilsoniskās līdzdalības veicināšanā.

Baiba Moļņika slēdz sanākumi un pateicas Izglītības un zinātnes ministrijai par atbalstu un visiem sanāksmes dalībniekiem un runātājiem par aktīvu līdzdalību.

Sanāksme slēgta: 17.00

Sanāksmes vadītāja: Baiba Moļņika

Protokolēja: Alise Oļesika

Pielikumi:

1. Prezentācija “Insight into UNESCO Roadmap ESD for 2030 Challenges and opportunities for Europe”, Aleksandrs Laihts
2. Prezentācija “Atziņas no UNESCO Pasaules konferences “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai”, Agita Līviņa

Pielikumi pieejami šeit: https://ej.uz/KP_16_06_2021